ZAJĘCIA Z WYCHOWAWCĄ

KOMPLET SCENARIUSZY

DO NAUCZANIA ZAGADNIEŃ FINANSOWYCH
W SZKOŁACH PODSTAWOWYCH

Dla klas
4–8

Ministerstwo Finansów

FUNDUSZ EDUKACJI FINANSOWEJ

WARSZAWSKI INSTYTUT BANKOWOŚCI

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

Komplet scenariuszy został wydany w ramach Zadania „Materiały edukacyjne do nauczania zagadnień finansowych w klasach IV–VIII szkoły podstawowej" sfinansowanego ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Warszawski Instytut Bankowości.

Koordynator Zadania: Krzysztof Ostafiński (Warszawski Instytut Bankowości)

Koordynator merytoryczny Zadania: dr hab. Tomasz Rachwał, prof. UEK (Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie)

Autor wprowadzenia: dr hab. Tomasz Rachwał, prof. UEK (Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie)

Autorzy scenariuszy:
dr Justyna Meissner-Łozińska (Uniwersytet Rzeszowski) – scenariusz 1
dr Anna Śniegulska (Uniwersytet Rzeszowski) – scenariusz 1
mgr Julia Garncarz (Niepubliczne Przedszkole Rekreacyjno-Sportowe „MAJA I GUCIO" w Krakowie) – scenariusz 2
mgr Justyna Miklaszewska (Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli w Toruniu) – scenariusz 3

Recenzja merytoryczna:
dr Krzysztof Kil (Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie)
dr hab. Agnieszka Parkitna, prof. PWr (Politechnika Wrocławska)

Recenzja dydaktyczna:
mgr Anna Czarlińska-Wężyk (Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli "WOM" w Katowicach)
dr Waldemar Lib (Uniwersytet Rzeszowski)

Redakcja językowa: Judyta Boczek

Skład: MGMEDIA Maciej Grabowski
Projekt okładki: MGMEDIA Maciej Grabowski
Zdjęcie na okładce: LIGHTFIELD STUDIOS/Adobe Stock
Grafiki i ilustracje: Adobe Stock

Wydawca: Warszawski Instytut Bankowości

Adres wydawcy: ul. Kruczkowskiego 8; 00-380 Warszawa

ISBN: 978-83-979868-7-9
ISBN: 978-83-979868-1-7 (całość kolekcji)

Wydanie: pierwsze

Rok wydania: 2026

WSTĘP

Zajęcia z wychowawcą w szkole podstawowej to wyjątkowa przestrzeń, w której uczniowie uczą się nawigować po świecie wartości, relacji z innymi i dokonywania życiowych wyborów. Zgodnie z celami ogólnymi kształcenia w szkole podstawowej wychowanie ma wspierać integralny rozwój ucznia – emocjonalny, społeczny i moralny – przygotowując go do świadomego uczestnictwa w życiu wspólnoty. Wplecenie w ten proces edukacji ekonomiczno-finansowej nadaje Zajęciom z wychowawcą nowy wymiar: uczą one, jak wartości, takie jak odpowiedzialność, współpraca czy szacunek, przekładają się na praktyczne decyzje, w tym te związane z pieniędzmi. Scenariusze w tym pakiecie zapraszają uczniów do odkrywania, jak mądre wybory finansowe mogą współgrać z etyką i empatią oraz budować fundamenty przyszłego dorosłego, dojrzałego życia.

Scenariusze te stawiają uczniów przed realnymi dylematami: Jak zarządzać ograniczonymi zasobami, by osiągnąć cel?, Jak pogodzić emocje z rozsądkiem w codziennych wydatkach? Poprzez różnego typu zadania nawiązujące do życia codziennego, m.in. planowanie budżetu czy refleksję nad wartościami, młodzi ludzie uczą się, że finanse to nie tylko suche liczby, ale też wybory odzwierciedlające ich priorytety i relacje z innymi. Te aktywności wspierają rozwój kluczowych kompetencji – od przedsiębiorczości po krytyczne myślenie – i wpisują się w cele wychowania, takie jak budowanie tożsamości, odpowiedzialności za wspólnotę czy otwartości na innych. Uczniowie odkrywają, że decyzje finansowe to często decyzje moralne, które wymagają równowagi między indywidualnymi pragnieniami a dobrem wspólnym.

Każdy scenariusz to dla nauczycieli kompletne narzędzie dydaktyczne: od kart pracy z zadaniami, przez prezentacje multimedialne, po propozycje rozmów i działań w ramach pracy grupowej ułatwia budowanie atmosfery zaufania, współpracy i refleksji w klasie. Dzięki angażującym formom, np. symulacjom i dyskusjom, uczniowie nie tylko uczą się zarządzania pieniędzmi, ale też wzmacniają poczucie własnej wartości i umiejętności współpracy.

Niniejszy pakiet to zaproszenie skierowane do wychowawców, by wspólnie z uczniami eksplorować świat, w którym wartości i finanse idą w parze i przygotowują młodych ludzi do życia, w którym świadome wybory budują lepszą przyszłość. Zachęcamy do tego, aby choć część zajęć z wychowawcą przeznaczyć nie tyle na sprawy organizacyjne klasy, ile właśnie na wychowanie ekonomiczne z wykorzystaniem proponowanych scenariuszy.

dr hab. **Tomasz Rachwał**, prof. UEK
Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej,
którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki.
Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

Obiad za dychę – jak Dżek gotował i nie zbankrutował 5
Justyna Meissner-Łozińska, Anna Śniegulska

Trzy skarbonki, jeden cel, czyli jak nie wydać wszystkiego od razu 10
Julia Garncarz

Wartości mają wartość – wybory finansowe i emocjonalne
w codzienności nastolatka.....15
Justyna Miklaszewska

Ministerstwo Finansów
FUNDUSZ EDUKACJI FINANSOWEJ
WARSZAWSKI INSTYTUT BANKOWOŚCI

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej,
którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki.
Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

TEMAT LEKCJI

OBIAD ZA DYCHĘ – JAK DŻEK GOTOWAŁ I NIE ZBANKRUTOWAŁ

SCENARIUSZ DLA	PRZEDMIOT	AUTOR	CZAS TRWANIA	KLASA
SZKOŁA PODSTAWOWA	ZAJĘCIA Z WYCHOWAWCĄ	JUSTYNA MEISSNER-ŁOZIŃSKA, ANNA ŚNIEGULSKA	90 MIN	IV

CELE KSZTAŁCENIA	Uczeń/uczennica: ▪ wyjaśnia, na czym polega wartość pieniądza; ▪ zdaje sobie sprawę z konieczności rozsądnego gospodarowania środkami finansowymi; ▪ oblicza i porównuje ceny produktów; ▪ sporządza listę zakupów; ▪ traktuje priorytetowo najważniejsze potrzeby; ▪ wykazuje motywację w zakresie oszczędnego gospodarowania funduszami; ▪ wykazuje się ostrożnością w zakresie planowania zakupów.
METODY KSZTAŁCENIA	opowiadanie; pogadanka; metoda sytuacyjna; ćwiczenia praktyczne
FORMY PRACY	praca indywidualna; praca grupowa; praca zbiorowa
ŚRODKI DYDAKTYCZNE	karta pracy; prezentacja multimedialna; paragony zakupowe
WYPOSAŻENIE TECHNICZNE	komputer z dostępem do internetu; rzutnik lub tablica multimedialna; telefony uczniów (z aparatem fotograficznym)
PUNKTY PODSTAWY PROGRAMOWEJ	Podstawy programowej dla zajęć z wychowawcą nie określa się, ale w trakcie tych zajęć realizowane są tematy dotyczące istotnych problemów społecznych: zdrowotnych, prawnych, finansowych, klimatycznych i ochrony środowiska.

1. Nawiązanie (10 min)
2. Wyjaśnienie pojęć ekonomicznych (20 min)
3. Planowanie rodzinnej kolacji (15 min)
4. Prezentowanie kolacji (15 min)
5. Omówienie kosztorysu posiłku (15 min)
6. Test sprawdzający (10 min)
7. Podsumowanie (5 min)

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

Uwaga! W planowaniu zajęć pamiętaj, że pomiędzy zajęciami z wychowawcą powinna być kilkudniowa przerwa. Sposób podziału materiału scenariusza na poszczególne lekcje ustal samodzielnie.

1. Nawiązanie — 10 min

Rozpocznij lekcję od ciekawego nawiązania do powieści Janusza Korczaka „Bankructwo małego Dżeka". Nakreśl problematykę książki, ważniejsze wątki, przebieg fabuły. Zwróć szczególną uwagę na cechy osobowościowe tytułowego bohatera, Dżeka Fultona, takie jak zaradność, przedsiębiorczość, oszczędność, umiejętności rachunkowe. Zwróć też uwagę na błędy, które popełniał chłopiec, rozpoczynając prowadzenie biblioteki, a potem kooperatywy. Następnie opowiedz o tym, co doprowadziło kooperatywę Dżeka do bankructwa, jak je przeżył i jaką lekcję z tego zdarzenia wyniósł. Podsumuj tę część lekcji, zwracając uwagę na odpowiedzialność, rozsądek i umiejętność zarządzania pieniędzmi, które to cechy są warunkami udanego prowadzenia interesów. Podkreśl, że porażki są częścią nauki, a uczciwość i wiedza o gospodarowaniu pieniędzmi są ważniejsze niż spryt i szybki zysk. Zwróć też uwagę na znaczenie kooperacji w prowadzeniu interesów oraz na konieczność uczenia się od innych i czerpania z ich doświadczenia. Dodaj, że pierwszymi nauczycielami w tym zakresie są nasi rodzice. Zachęć uczniów do przeczytania książki Janusza Korczaka.

2. Wyjaśnienie pojęć ekonomicznych — 20 min

Zorganizuj krótką pogadankę (prezentacja, slajdy nr 8–11), w trakcie której zostanie wyjaśnione pojęcie budżetu domowego i korzystanie z kredytu oraz omówione zostaną zasady racjonalnego gospodarowania pieniędzmi i ryzyko wynikające z zadłużania się. Zwróć uwagę, że umiejętność oszczędzania jest aktualnie bardzo ważną potrzebą społeczną, która warunkuje dostatnie i bezpieczne życie. Podkreśl, że osoba, która potrafi racjonalnie zarządzać środkami finansowymi, może zabezpieczyć swoją przyszłość. Gdy w jej życiu pojawią się nieprzewidziane sytuacje, wypadki losowe, choroby czy inne trudne zdarzenia, będzie miała środki finansowe, które pomogą jej wyjść z trudnego położenia. Nie będzie musiała pożyczać pieniędzy, co zawsze wiąże się z pewnym ryzykiem. Dodaj, że wymienione cechy związane z oszczędzaniem można kształtować i doskonalić w ciągu całego życia, zaczynając od okresu dzieciństwa.

Rozdaj uczniom karty pracy (załącznik nr 2) i poproś, aby wykonali zadanie 1, które polega na przyporządkowaniu określeń sprzyjających oszczędnemu stylowi życia. W karcie pracy będą się znajdowały cechy, które ułatwiają i utrudniają oszczędzanie. Po wypełnieniu sprawdź, jak uczniowie wykonali zadanie (mogą w tym pomóc slajdy nr 12–13).

3. Planowanie rodzinnej kolacji — 15 min

Zaproponuj uczniom, aby samodzielnie zastanowili się, jaką zdrową i tanią kolację przygotowaliby dla swojej rodziny. Wyświetl slajdy nr 14–16 z prezentacji multimedialnej i omów, na czym polega zdrowe i niskobudżetowe odżywianie się. Dzieci muszą wziąć pod uwagę liczbę osób w rodzinie, preferencje kulinarne poszczególnych osób oraz realne możliwości przygotowania potrawy, związane z posiadaniem odpowiednich sprzętów kuchennych (toster, piekarnik, naczynie do gotowania na parze, blender, mikser, opiekacz). Uczniowie mogą wybrać danie ciepłe lub zimne, pod warunkiem jednak, że będzie ono zdrowe (oparte na piramidzie zdrowego żywienia i stylu życia) oraz w miarę możliwości przygotowane z produktów polskich. Przedstaw przykładowe dania zimne (kanapki, warzywa z dipami, koreczki, jajka faszerowane, sałatki, deska serów) i gorące (zupy, zapiekanki, makarony, tosty, dania jednogarnkowe, pieczone ryby). Następnie omów i przedyskutuj z klasą pomysły uczniów. Poproś, aby uczniowie przygotowali wstępną listę potrzebnych produktów spożywczych wraz z kosztorysem. Wspólnie z uczniami określcie kwotę posiłku, której nie można przekroczyć (np. 10–20 zł na osobę).

Zadaj uczniom zadanie domowe, którym będzie przygotowanie kolacji wspólnie z rodzicami. W tym celu uczniowie z rodzicami powinni udać się na zakupy, podczas których wybiorą najbardziej atrakcyjne cenowo produkty. Do wyboru mają zarówno duże markety, jak i osiedlowe sklepiki oraz lokalne ryneczki.

Ministerstwo Finansów | Fundusz Edukacji Finansowej | Warszawski Instytut Bankowości

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

Po zakupach kolejnym krokiem będzie wspólne przygotowanie posiłku. Poproś uczniów, aby na następną lekcję przynieśli paragony ze sklepów oraz zdjęcia przygotowanych potraw. Przypomnij, aby podczas przygotowywania posiłków pamiętać o zasadach bezpieczeństwa i higieny pracy (mycie rąk, uważność na gorącą wodę, gaz, ostre narzędzia itp.), o konieczności posprzątania miejsca pracy i jedzenia oraz o niemarnowaniu żywności.

4. Prezentowanie kolacji — 15 min

Nawiązując do poprzedniej lekcji, poproś, aby chętni uczniowie zaprezentowali i omówili posiłki, które zostały przygotowane dla rodziny. Uczeń dokładnie omawia sposób przygotowania potrawy, użyte produkty oraz udział poszczególnych członków rodziny w zadaniu. Dodatkowo uczeń pokazuje klasie zdjęcie potrawy. Zapytaj o ewentualne problemy i trudności, jakie uczeń napotkał, przygotowując posiłek, oraz o to, jak potrawa smakowała całej rodzinie. Zapytaj też o odczucia uczniów związane z przygotowaniem i spożywaniem posiłku z rodziną, o to, czy uczeń posprzątał miejsce pracy, i co zrobił z resztą potrawy (jeśli została).

5. Omówienie kosztorysu posiłku — 15 min

Poproś uczniów, aby na podstawie przyniesionych do szkoły paragonów przedstawili poniesione koszty. Zapytaj, czy „zmieścili się" w wyznaczonej kwocie. Porównaj miejsca dokonywanych zakupów. Jeżeli ceny tych samych produktów u różnych uczniów były odmienne, określcie miejsca ich zakupu. Pomyśl wraz z uczniami, podzielonymi na czteroosobowe grupy, w jakich miejscach/sklepach produkty są najtańsze. Poproś, aby uczniowie w grupach zastanowili się, co można zrobić, by obniżyć koszt potrawy. Następnie uczestnicy mają za zadanie: wpisać w karcie pracy, w zadaniu 2 (załącznik nr 2), nazwy sklepów, w których robili zakupy, wkleić wszystkie przyniesione paragony oraz obliczyć całkowity koszt posiłku i koszt przypadający na jedną osobę. Obliczenia mają się odbyć za pomocą dodawania i dzielenia pisemnego.

6. Test sprawdzający — 10 min

Rozdaj uczniom kartki z pytaniami testowymi (załącznik nr 1) i poproś, aby uczniowie rozwiązali test – skupili się, dokładnie przeczytali pytania i odpowiedzi, nie zaglądali do testów innych uczniów. Zaprowadź ciszę i spokój w klasie.

7. Podsumowanie — 5 min

Przypomnij treści z dwóch ostatnich lekcji. Przywołaj cechy Dżeka, dzięki którym można zadbać o obniżenie kosztów finansowych związanych z codziennym funkcjonowaniem. Zapytaj uczniów, jakie cechy chcieliby u siebie rozwijać i dlaczego jest to dla nich ważne. Dopytaj, czy aktualnie na coś oszczędzają, w jaki sposób i jak gospodarują własnymi pieniędzmi. Zwróć uwagę na fakt, że warto oszczędzać w sposób regularny, aby mieć własne środki pieniężne. Dzięki temu możemy robić zakupy z własnych pieniędzy, bez potrzeby pożyczania od innych czy zaciągania kredytu w banku. Unikanie nadmiernego zadłużania chroni przed problemami finansowymi i ryzykiem bankructwa. Poproś uczniów, aby zdobytą wiedzą podzielili się np. z rodzeństwem, kolegami i koleżankami, zachęcając ich do oszczędnego stylu życia. Na koniec zapytaj, czy podobała im się lekcja, sposób jej przeprowadzenia oraz czy temat był dla nich ważny i interesujący.

Poprawne odpowiedzi do pytań testowych: 1-a, 2-a, 3-c, 4-b, 5-a, 6-a, 7-d, 8-a, 9-a, 10-d.

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

Załącznik nr 1. Pytania testowe

01. W którym zdaniu opisano oszczędne gotowanie?

a Gotujemy z niedrogich składników, oszczędzając energię elektryczną.
b Gotujemy małe porcje jedzenia.
c Wyrzucamy żywność, która została po posiłku.
d Kupujemy produkty w drogich sklepach i z nich gotujemy posiłki.

02. Dlaczego warto przechowywać paragony?

a Aby móc dokonać reklamacji towaru, który nie nadaje się do użytku.
b Aby zwiększyć limit na karcie płatniczej.
c Ponieważ zawierają one kody do darmowego internetu.
d Aby mieć pamiątkę po zakupach.

03. Czym jest „budżet domowy"?

a Miejscem, w którym trzyma się zabawki.
b Magiczną kartą płatniczą, która nigdy nie jest pusta.
c Planem gospodarowania pieniędzmi.
d Listą wszystkich programów telewizyjnych oglądanych przez członków rodziny.

04. Czy warto pożyczać od kogoś pieniądze?

a Tak, bo nigdy nie trzeba ich oddawać.
b Czasem warto, ale tylko wtedy, gdy naprawdę potrzebujemy i będziemy mogli oddać.
c Tak, bo wtedy nie trzeba oszczędzać.
d Tak, bo mamy więcej pieniędzy na zawsze.

05. Jak racjonalnie gospodarować pieniędzmi?

a Planować zakupy, ustalać, co jest najważniejsze, a co – mało ważne.
b Nie liczyć, ile się ma pieniędzy.
c Kupować tylko słodycze i zabawki.
d Wydawać wszystkie pieniądze od razu.

06. Co to jest ryzyko zadłużenia?

a Sytuacja, która może się pojawić, gdy wydajemy więcej pieniędzy, niż mamy.
b To zabawa w chowanie pieniędzy.
c To sytuacja, w której pieniądze rosną na drzewach.
d To gra komputerowa o pieniądzach.

07. Którą z poniższych cech posiadał Dżek?

a nieposłuszeństwo
b samolubność
c nieszczerość
d zaradność

08. O czym pamiętać podczas gotowania?

a o umyciu rąk
b o dotykaniu gołymi rękoma gorącego garnka
c o pozostawianiu noża na rogu blatu
d o wyrzucaniu reszty posiłku do śmieci

09. Które potrawy nazwiemy zdrowymi?

a Takie, które dostarczają witamin i składników odżywczych oraz nie zawierają szkodliwych substancji.
b Takie, które jemy tylko przed telewizorem.
c Tylko chipsy i lizaki.
d Takie, które są bardzo kolorowe i mają dużo cukru.

10. Co to znaczy „zbankrutować"?

a Nie chcieć wydawać dużo pieniędzy.
b Wygrać dużo pieniędzy.
c Jechać na wakacje bez płacenia za nie.
d Stracić wszystkie pieniądze i nie mieć za co żyć.

Ministerstwo Finansów | Fundusz Edukacji Finansowej | Warszawski Instytut Bankowości

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

Załącznik nr 2. Karta pracy

1. Przeczytaj uważnie podane niżej określenia dotyczące cech i zachowań człowieka. Podkreśl zieloną kredką te, które kojarzą Ci się z oszczędnym stylem życia, a czerwoną te, które nie sprzyjają oszczędzaniu.

Zapisuję swoje wydatki.

Często kupuję słodycze lub zabawki bez potrzeby.

Zastanawiam się przed zakupem.

Wierzę reklamom bez zastanowienia.

Czekam na promocje i przeceny.

Naprawiam rzeczy, zamiast od razu wyrzucać.

Wydaję pieniądze, żeby zaimponować kolegom.

Robię listę zakupów.

Nie planuję zakupów, kupuję to, co mi wpadnie w oko.

Wydaję wszystkie pieniądze od razu.

Myślę: „Kupię teraz, a potem się zobaczy".

Rozróżniam potrzeby od zachcianek.

Mam skarbonkę lub konto oszczędnościowe.

Kupuję rzeczy, których nie potrzebuję.

Odkładam część kieszonkowego.

Nie kupuję rzeczy tylko dlatego, że są modne.

Nie sprawdzam cen.

Pożyczam od innych pieniądze, zamiast oszczędzać.

Nie wiem, ile mam pieniędzy.

Planuję, na co wydam pieniądze.

2. Przypomnij sobie, w których miejscach robiliście zakupy na wspólny posiłek dla rodziny.

a) Wpisz nazwy sklepów lub sieci handlowych, z których korzystaliście.

.....

.....

b) Wklej paragony przyniesione ze sklepów.

c) Oblicz koszty wszystkich produktów oraz koszt przypadający na jedną osobę w rodzinie.

Koszt wszystkich produktów	
Koszt produktów na jedną osobę	

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

PODSTAWOWE INFORMACJE | ETAPY LEKCJI | SZCZEGÓŁOWY OPIS PRZEBIEGU LEKCJI | ZAŁĄCZNIKI

TEMAT LEKCJI

TRZY SKARBONKI, JEDEN CEL, CZYLI JAK NIE WYDAĆ WSZYSTKIEGO OD RAZU

SCENARIUSZ DLA	PRZEDMIOT	AUTOR	CZAS TRWANIA	KLASA
SZKOŁA PODSTAWOWA	ZAJĘCIA Z WYCHOWAWCĄ	JULIA GARNCARZ	45 MIN	IV–V

CELE KSZTAŁCENIA	Uczeń/uczennica: ▪ definiuje pojęcie oszczędzania; ▪ ilustruje ideę trzech słoików; ▪ decyduje o podziale środków na podstawie priorytetów; ▪ tworzy indywidualny system oszczędzania; ▪ wykazuje się odpowiedzialnością za podejmowane decyzje; ▪ docenia znaczenie oszczędzania.
METODY KSZTAŁCENIA	wykład z prezentacją multimedialną; objaśnianie lub wyjaśnianie; ćwiczenia praktyczne
FORMY PRACY	praca indywidualna; praca grupowa
ŚRODKI DYDAKTYCZNE	prezentacja multimedialna; trzy słoiki różnej wielkości przyniesione przez każdego ucznia; zestaw karteczek z przygotowanymi przykładami wydatków z prezentacji; pojemnik do losowania karteczek; karty pracy; materiały plastyczne do ozdabiania słoików przyniesione przez uczniów (papier kolorowy, naklejki, samoprzylepne dekoracje, flamastry, pisaki, klej, nożyczki, taśmy dekoracyjne, sznurki, wstążki)
WYPOSAŻENIE TECHNICZNE	komputer z dostępem do internetu; rzutnik albo tablica multimedialna; tablica szkolna; marker lub kreda; magnesy albo inne rzeczy do przyczepiania karteczek
PUNKTY PODSTAWY PROGRAMOWEJ	Podstawy programowej dla zajęć z wychowawcą nie określa się, ale w trakcie tych zajęć realizowane są tematy dotyczące istotnych problemów społecznych: zdrowotnych, prawnych, finansowych, klimatycznych i ochrony środowiska.

PODSTAWOWE INFORMACJE | ETAPY LEKCJI | SZCZEGÓŁOWY OPIS PRZEBIEGU LEKCJI | ZAŁĄCZNIKI

1. Nawiązanie (5 min)
2. Przedstawienie metody trzech słoików (10 min)
3. Który słoik na co? Podejmowanie decyzji (10 min)
4. Ozdabianie słoików – praca techniczna (15 min)
5. Podsumowanie (5 min)

Ministerstwo Finansów | Fundusz Edukacji Finansowej | Warszawski Instytut Bankowości

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

Uwaga! Zaleca się, aby przed rozpoczęciem zajęć zorganizować spotkanie z rodzicami i opiekunami na podstawie scenariusza „WOP: wydaj, oszczędź, podziel się – o pieniądzach w wychowaniu dziecka", podczas którego zostanie im przedstawiona koncepcja trzech słoików. Dzięki temu rodzice będą mogli lepiej wspierać swoje dzieci w realizacji ich celów związanych z zarządzaniem pieniędzmi.

1. Nawiązanie — 5 min

Wyświetl prezentację multimedialną, następnie rozpocznij rozmowę z uczniami, zadając pytania ze slajdu nr 2. Zachęcaj uczniów do różnych odpowiedzi. Jeśli w trakcie dyskusji zgłoszą się uczniowie, którzy nie dostają własnych pieniędzy, możesz zadać im dodatkowe pytania, np.: *Czy zdarzyło się Wam kiedyś otrzymać pieniądze w prezencie z jakiejś okazji, np. urodzin czy świąt?, W jakich sytuacjach macie kontakt z pieniędzmi (np. podczas zakupów z rodzicem lub opiekunem, w czasie płacenia za zakupy przy kasie czy planowania listy zakupów)?, Co zauważacie, gdy dorośli podejmują decyzje o wydatkach? Jak decydują, co kupić teraz, a co odłożyć na inny termin?, Czy zdarza się, że pomagacie w domu w zadaniach, za które dostajecie „niepieniężne" nagrody? Jakie to nagrody?*

Podkreśl, że zarządzanie pieniędzmi to umiejętność, którą można ćwiczyć nie tylko wtedy, gdy ktoś ma własne kieszonkowe. Każdy uczeń ma jakieś doświadczenia z pieniędzmi – przez obserwowanie rodziców i opiekunów, płacenie w sklepie, kupowanie czegoś za wspólne rodzinne pieniądze albo decydowanie o drobnych wydatkach klasowych.

Następnie wyświetl fragmenty książki Janusza Korczaka „Bankructwo małego Dżeka" (slajdy nr 3–5). Na ich podstawie zadaj uczniom pytania: *W tekście czytamy, że dzieci „potrzebują pieniędzy tak samo jak dorośli, tylko na inne rzeczy". Jakich „innych rzeczy" potrzebujecie? Podajcie przykłady z własnego życia, Kiedy i na co dzieci potrzebują większych pieniędzy niż zwykle w swoim życiu?, Dlaczego dzieci z fragmentu książki postanowiły pomagać starszemu panu?, Co mogły czuć?*. Po rozmowie z uczniami zachęć ich do przeczytania całej lektury.

Wyjaśnij uczniom, że na podstawie tej historii widzimy, że pieniędzmi zarządza się na trzy główne sposoby: wydaje się je na drobne wydatki, zbiera na większe zakupy (czyli oszczędza się je) oraz dzieli się nimi z innymi. Aby nauczyć się tak zarządzać pieniędzmi, można zastosować metodę trzech słoików. Następnie, na podstawie slajdu nr 6, wytłumacz uczniom pojęcie zarządzania pieniędzmi i wyjaśnij, na czym ono polega.

2. Przedstawienie metody trzech słoików — 10 min

Powiedz uczniom, że niezależnie od ilości posiadanych pieniędzy, zamiast traktować wszystkie pieniądze jednakowo, warto podzielić je między trzy słoiki, które odpowiadać będą trzem różnym kategoriom (slajdy nr 7–10):

1. **Wydaję** – to słoik na pieniądze potrzebne nam na bieżące potrzeby i przyjemności. Do tego słoika wkładamy te kwoty, które możemy wydać w dowolnym momencie, kiedy akurat najdzie nas ochota. To tutaj trafiają pieniądze na drobne zakupy, spontaniczne wydatki czy zachcianki, np. na słodycze, lody, bilet do kina, ulubiony napój, komiks, niewielką zabawkę.
2. **Oszczędzam** – ten słoik służy do gromadzenia pieniędzy na większe, zaplanowane zakupy wymagające cierpliwości i systematyczności. Tutaj odkładamy drobne sumy, żeby po jakimś czasie uzbierać na coś, o czym marzymy, a co kosztuje więcej, niż moglibyśmy wydać od razu. Przykłady takich zakupów to: droższa zabawka, wymarzona gra, zestaw klocków, rolki, rower. Ten słoik uczy cierpliwości, planowania i daje satysfakcję z osiągnięcia celu dzięki regularnemu odkładaniu pieniędzy. Możemy podglądać, jak gromadzą się nasze oszczędności i z czasem cieszyć się z dokonanego zakupu.
3. **Dzielę się** – to wyjątkowy słoik przeznaczony na dzielenie się oraz pomoc innym. Do tego słoika wkładamy pieniądze, które możemy przeznaczyć na wsparcie potrzebujących lub sprawienie komuś przyjemności. Przykłady: datek dla schroniska dla zwierząt, wpłata na akcję charytatywną, prezent dla bliskiej osoby, zakup kwiatów z okazji czyichś imienin, wsparcie koleżanki/kolegi. Słoik ten uczy wrażliwości, empatii i dostrzegania potrzeb innych.

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

Narysuj na tablicy trzy słoiki tej samej wielkości (jak w załączniku nr 2) oraz podpisz je („wydaję", „oszczędzam", „dzielę się"). Poproś uczniów, aby wylosowali po 1–2 karteczki (w zależności od wielkości klasy), zastanowili się nad podanymi na nich przykładami, a następnie samodzielnie zdecydowali, do którego słoika dany przykład najlepiej pasuje. Po zastanowieniu się uczniowie podchodzą kolejno do tablicy i przyczepiają karteczki do właściwych słoików. Po tym, jak wszystkie karteczki znajdą się na tablicy, troje uczniów odczytuje na głos, jakie przykłady znalazły się w poszczególnych słoikach. Cała klasa wspólnie analizuje te przykłady i sprawdza, czy karteczki zostały przyporządkowane prawidłowo. Zadaj pytania o uczucia i przemyślenia uczniów: Czy było im łatwo zdecydować, który słoik jest odpowiedni dla wylosowanej karteczki?, Czy może uważają, że któryś z przykładów powinien być w innym słoiku?. Zachęć uczniów do zastanowienia się, ile jest różnych sposobów na rozdysponowanie pieniędzy i jak trudno jest podjąć decyzję, jak wykorzystać posiadane pieniądze.

3. Który słoik na co? Podejmowanie decyzji — 10 min

Poproś uczniów, aby wyjęli przyniesione przez siebie słoiki (na razie bez pomocy plastycznych) oraz rozdaj uczniom karty pracy. Zadaj pytanie: *Czy Wasze słoiki są tej samej wielkości?*. Uczniowie odpowiadają i porównują wielkości swoich słoików. Powiedz, że teraz mają za zadanie zdecydować, do jakiego celu posłuży każdy z ich trzech słoików (np. największy słoik na oszczędności, średni na dzielenie się, a najmniejszy na wydatki bieżące). Zasugeruj uczniom, żeby decydując o podziale pieniędzy, pamiętali o przykładach ich wykorzystania znajdujących się na tablicy. Jeśli któryś uczeń zdecyduje się rozdzielić pieniądze po równo między wszystkie słoiki, zaproponuj rozwiązanie: najmniejszy słoik na wydatki bieżące (ponieważ będzie często opróżniany), średni na dzielenie się, a największy na oszczędności (ponieważ tam gromadzimy pieniądze na większy cel, a skoro tak, to przecież potrzebujemy miejsca, żeby gromadzone pieniądze miały się gdzie zmieścić!). Uczniowie w kartach pracy (załącznik nr 2) zapisują swoje ustalenia w zadaniu 1. Przykładowo uzupełnione zadanie znajduje się na slajdzie nr 12 prezentacji.

4. Ozdabianie słoików – praca techniczna — 15 min

Poproś uczniów, by wyjęli przyniesione przez siebie materiały plastyczne. Zachęć ich, aby najpierw przez chwilę zastanowili się, z czym kojarzą się poszczególne przeznaczenia słoików: np. słoik „wydaję" może być ozdobiony rysunkami symbolizującymi bilety do kina, „oszczędzam" może mieć świnkę skarbonkę albo rzecz, na którą chcemy przeznaczyć uzbierane pieniądze, a „dzielę się" można ozdobić rysunkami serduszek, zwierząt lub rąk pomagających innym. Uczniowie personalizują skarbonki według ich przeznaczenia oraz własnych zainteresowań. Podkreśl, że bardzo ważne jest, aby słoiki były wyraźnie i prawidłowo podpisane. Zachęć uczniów do pokazania słoików klasie i krótkiego opowiedzenia, dlaczego tak je ozdobili i do czego będą używać danego słoika.

5. Podsumowanie — 5 min

Przypomnij uczniom, że podczas zajęć poznali koncepcję zarządzania pieniędzmi na podstawie metody trzech słoików: „wydaję", „oszczędzam", „dzielę się". Wyjaśnij, że każdy uczeń zabierze kartę pracy do domu, gdzie wykona zapisane w niej zadania 2 i 3. Pomogą mu one utrwalić zdobytą wiedzę, przy czym zadanie 3 to dłuższe wyzwanie, polegające na zapisywaniu przez cały miesiąc, na co wydaje się swoje pieniądze. Na koniec warto, aby uczniowie wspólnie z rodzicem przeanalizowali, ile pieniędzy znalazło się w każdym słoiku i czy udało się coś zaoszczędzić. To zadanie można powtarzać co miesiąc, aby coraz lepiej rozumieć wartość pieniędzy i uczyć się podejmowania mądrych, świadomych decyzji.

Poprawne odpowiedzi do pytań testowych: 1-c, 2-b, 3-b, 4-c, 5-b, 6-b, 7-d, 8-a, 9-b, 10-d.

Ministerstwo Finansów | Fundusz Edukacji Finansowej | Warszawski Instytut Bankowości

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

Załącznik nr 1. Pytania testowe

01. Jak nazywa się metoda zarządzania pieniędzmi przedstawiona podczas lekcji?

a system dwóch kopert
b zaawansowany portfel
c metoda trzech słoików
d plan budżetowy

02. Jak zostały nazwane skarbonki w poznanej metodzie zarządzania pieniędzmi?

a „oszczędzam", „pożyczam", „wydaję"
b „wydaję", „oszczędzam", „dzielę się"
c „kupuję", „dzielę się", „chcę"
d „wydaję", „kupuję", „pożyczam"

03. Na co przeznaczamy pieniądze ze skarbonki „wydaję"?

a na przyszłe marzenia
b na codzienne potrzeby i przyjemności
c na pomoc charytatywną
d na duży zakup

04. Jaki jest główny cel słoika „oszczędzam"?

a pomoc innym
b spontaniczne wydatki
c gromadzenie pieniędzy na większy zakup
d wydawanie pieniędzy codziennie

05. Co symbolizuje słoik „dzielę się"?

a zabawę
b pomoc innym i empatię
c odkładanie pieniędzy na wakacje
d wydawanie pieniędzy na komiksy

06. Czym różni się oszczędzanie od wydawania?

a Oszczędzanie to odkładanie pieniędzy tylko na bardzo drogie rzeczy, a wydawanie to kupowanie wszystkiego, co się chce.
b Oszczędzanie to odkładanie pieniędzy na przyszłość, a wydawanie to kupowanie rzeczy na bieżąco.
c Oszczędzanie to wydawanie wszystkiego od razu, a wydawanie to odkładanie pieniędzy na przyszłość.
d Te dwa pojęcia niczym się nie różnią.

07. Skarbonka „dzielę się" służy do

a kupowania lodów.
b odkładania pieniędzy na swoje marzenia.
c płacenia podatków.
d wspierania innych lub kupowania prezentów.

08. Co się stanie, jeśli wszystkie pieniądze wydamy od razu?

a Nie będziemy mieć pieniędzy na większe marzenia ani pomoc innym.
b Będziemy bogaci.
c Staniemy się słynnymi inwestorami.
d Nic – pieniądze są po to, żeby je wydawać.

09. Kiedy warto dzielić się z innymi?

a Tylko z okazji czyichś urodzin.
b Gdy czujemy, że chcemy to zrobić i mamy na to pieniądze.
c Tylko z okazji mikołajek.
d Nigdy – pieniądze są tylko dla nas.

10. Który z poniższych przykładów nie pasuje do metody trzech słoików?

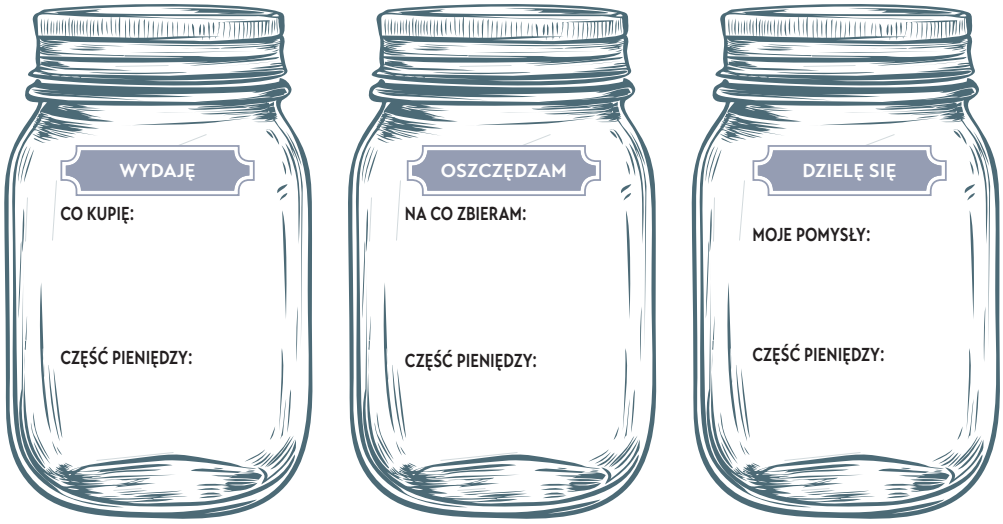
a kupienie prezentu dla mamy
b odłożenie pieniędzy na nowy rower
c codzienne kupowanie jogurtu
d wydawanie wszystkich pieniędzy od razu

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

Załącznik nr 2. Karta pracy

1. Przeczytaj pytania, a następnie zapisz odpowiedzi na odpowiednich słoikach.

- Na co będziesz wydawać pieniądze w ramach codziennych wydatków?
- Na co chciałabyś/chciałbyś przeznaczyć zaoszczędzone pieniądze?
- Jak możesz wykorzystać pieniądze ze słoika „dzielę się"?
- Jaką część otrzymywanych pieniędzy będziesz wkładać do poszczególnych słoików?

2. Otocz czerwoną pętlą rzeczy, które możesz kupić w ramach codziennych wydatków, zieloną pętlą rzeczy, które możesz kupić dzięki oszczędzaniu, a niebieską pętlą rzeczy, które sprawią komuś radość lub pomogą innym.

SŁUCHAWKI	KWIATY DLA BABCI	PUSZKA NA ZBIÓRKĘ CHARYTATYWNĄ	KLOCKI LEGO
CZASOPISMO	BILET DO PARKU ROZRYWKI	NAKLEJKA	CZEKOLADA DLA KOLEGI
GRA PLANSZOWA	LIZAK	ZEGAREK	BRELOCZEK
MAŁY PREZENT	BILET AUTOBUSOWY	SOK W KARTONIKU	KSIĄŻKA
LODY	KARMA DLA ZWIERZĄT	KOMIKS	POMOC W SZKOLNEJ ZBIÓRCE

3. Wyzwanie! Przez miesiąc zapisuj, na co wydajesz swoje pieniądze. Na koniec miesiąca:

a) **Sprawdź razem z rodzicami, ile pieniędzy znalazło się w każdym słoiku.**

b) **Zastanów się, czy jesteś zadowolony/zadowolona z tego, ile udało Ci się zaoszczędzić.**

c) **Jeśli udało Ci się osiągnąć cel – gratulacje! Powodzenia w osiągnięciu następnego celu!**

Ministerstwo Finansów | Fundusz Edukacji Finansowej | Warszawski Instytut Bankowości

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

PODSTAWOWE INFORMACJE | ETAPY LEKCJI | SZCZEGÓŁOWY OPIS PRZEBIEGU LEKCJI | ZAŁĄCZNIKI

TEMAT LEKCJI

WARTOŚCI MAJĄ WARTOŚĆ – WYBORY FINANSOWE I EMOCJONALNE W CODZIENNOŚCI NASTOLATKA

SCENARIUSZ DLA	PRZEDMIOT	AUTOR	CZAS TRWANIA	KLASA
SZKOŁA PODSTAWOWA	ZAJĘCIA Z WYCHOWAWCĄ	JUSTYNA MIKLASZEWSKA	45 MIN	VI

CELE KSZTAŁCENIA	Uczeń/uczennica: ▪ identyfikuje najważniejsze dla siebie wartości życiowe; ▪ określa wpływ wyznawanych wartości na decyzje finansowe i relacje z innymi ludźmi; ▪ analizuje przypadki postępowania wbrew obowiązującym wartościom; ▪ poznając przesłanie książki Janusza Korczaka „Bankructwo małego Dżeka", wyjaśnia skutki decyzji finansowych podejmowanych nierozważnie i pod wpływem emocji; ▪ współtworzy „katalog wartości klasy"; ▪ wykazuje gotowość do argumentowania swoich wyborów.
METODY KSZTAŁCENIA	dyskusja kierowana; cykl Kolba (pełna sekwencja); gra
FORMY PRACY	praca indywidualna; praca grupowa; praca zbiorowa
ŚRODKI DYDAKTYCZNE	karteczki z opisami dylematów moralnych ze slajdu nr 7; kartki do domu (dla rodziców) ze slajdu nr 9; karty pracy; prezentacja multimedialna; kartki A4 dla grup; markery; magnesy lub inna rzecz do przypinania kartek na tablicy
WYPOSAŻENIE TECHNICZNE	komputer z dostępem do internetu; rzutnik dla nauczyciela lub tablica multimedialna; tablica szkolna
PUNKTY PODSTAWY PROGRAMOWEJ	Podstawy programowej dla zajęć z wychowawcą nie określa się, ale w trakcie tych zajęć realizowane są tematy dotyczące istotnych problemów społecznych: zdrowotnych, prawnych, finansowych, klimatycznych i ochrony środowiska.

PODSTAWOWE INFORMACJE | ETAPY LEKCJI | SZCZEGÓŁOWY OPIS PRZEBIEGU LEKCJI | ZAŁĄCZNIKI

1. Nawiązanie (5 min)
2. Wartości, przesłania... (10 min)
3. Gra inspirowana przygodami Dżeka i życiem... (10 min)
4. „Katalog wartości klasy" (10 min)
5. Podsumowanie i ewaluacja (10 min)

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

1. Nawiązanie — 5 min

Wyświetl prezentację i przedstaw uczniom plan pracy na lekcji. Zadaj pytanie otwierające: *Co byście zrobili, gdybyście stanęli przed wyborem: kupić modny gadżet czy zamiast tego podarować pieniądze potrzebującemu?*. Poproś uczniów, aby oprócz odpowiedzi podali też różne przykłady podobnych wyborów, z którymi się zetknęli. Krótko skomentuj ich wypowiedzi, a następnie opowiedz o Dżeku Fultonie, bohaterze książki Janusza Korczaka pt. „Bankructwo małego Dżeka", który jest literackim przykładem tego, jak podejmuje się decyzje finansowe (slajd nr 3).

2. Wartości, przesłania... — 10 min

Rozpocznij dyskusję kierowaną. Zadaj uczniom pytanie: *Co to znaczy – być bankrutem w życiu codziennym?* oraz pytanie naprowadzające: *Kto lub co pomaga nam w trudnych sytuacjach, kiedy nie możemy dokonać wyboru?* Następnie zapytaj uczniów: *Czym są wartości?*. Zbierz odpowiedzi uczniów, po czym sprawdźcie wspólnie, czy są one podobne do tych zapisanych na slajdzie nr 4.
Wyświetl slajd nr 5 i odczytaj głośno zdania dotyczące wartości, pochodzące z książek: „Porozumienie bez przemocy" Marshalla Rosenberga, „Wychowanie przez czytanie" Ireny Koźmińskiej, „Inspiring Active Learning" Merrilla Harmina i „Myśli" Janusza Korczaka:

- Marshall B. Rosenberg (1934–2015) – amerykański psycholog, twórca metody porozumienia bez przemocy (*Nonviolent Communication*) uczącej rozpoznawania potrzeb i empatycznej komunikacji.
- Irena Koźmińska (ur. 1952) – polska działaczka społeczna, założycielka Fundacji „ABCXXI – Cała Polska czyta dzieciom". Zainicjowała kampanię społeczną „Cała Polska czyta dzieciom" promującą czytanie jako narzędzie rozwoju emocjonalnego i poznawczego dzieci.
- Merrill Harmin (1927–2018) – amerykański pedagog i autor prac o wychowaniu moralnym i nauczaniu opartym na wartościach. Napisał książkę „Jak motywować uczniów do nauki?".
- Janusz Korczak (1878 lub 1879–1942) – polski lekarz, pedagog, pisarz, prekursor i orędownik praw dziecka, znany z opieki nad sierotami i humanistycznej wizji wychowania.

Poproś uczniów, aby dobrali się w pary, wybrali jedno przesłanie, które jest im bliskie, a następnie uzasadnili, dlaczego wybrali właśnie je. Uczniowie w parach dzielą się swoimi wyborami przesłań i ich uzasadnieniami. Następnie poproś uczniów, aby zastanowili się nad tym, które wartości kierują ich życiem i jakie są konsekwencje podejmowania decyzji, gdy nie wyznaje się żadnych wartości. Chętni uczniowie zabierają głos.

3. Gra inspirowana przygodami Dżeka i życiem... — 10 min

Podziel klasę na małe grupy. Każda grupa losuje jedną karteczkę spośród przygotowanych przez Ciebie wcześniej karteczek z opisami dylematów moralnych ze slajdu nr 7. Następnie uczniowie szukają w grupach odpowiedzi na pytania do opisanych dylematów: *Jaka wartość została naruszona?, Którą wartością można się kierować w danej sytuacji?*. Pod koniec pracy grupy wybierają swoich liderów, którzy prezentują ich stanowisko. Następnie lider zapisuje nazwę wskazanej wartości, która została naruszona, na odwrocie karteczki z opisem sytuacji i zawiesza karteczkę na tablicy zgodnie z numerem sytuacji. Na zakończenie gry zadaj uczniom pytania: *Jaką lekcję możemy wyciągnąć z tych sytuacji?, Które wartości pomagają nam w podejmowaniu decyzji?*.

4. „Katalog wartości klasy" — 10 min

Rozdaj grupom markery i kartki A4. Poproś, aby grupy stworzyły miniplakaty z wartościami, które chcą pielęgnować w klasie. Zwróć uwagę na wartości z gry. Uczniowie opracowują listę i hasła, następnie prezentują krótko swoje propozycje. Zbierz wszystkie propozycje i powieś na tablicy, tworząc w ten sposób „Katalog wartości klasy". Podkreśl, że nie jest to ozdoba, ale realny kontrakt klasy, a wartości, które uczniowie uwzględnili na plakatach, nie są tylko słowami. Dzięki temu, że tworzycie grupę ludzi skupionych w tej samej klasie, macie możliwość doświadczać tych wartości w relacjach międzyludzkich, w relacjach koleżeńskich, szkolnych. Doświadczenia oparte na wartościach zaprocentują w przyszłości. Odwołaj się do przesłania Janusza Korczaka „Nie ma dzieci – są ludzie".

5. Podsumowanie i ewaluacja — 10 min

Dżek miał wsparcie nauczycieli, kupca – pana Tafta oraz kolegów z klasy. Dokonywane przez niego wybory i podejmowane decyzje czasami przynosiły spodziewane efekty, a czasami powodowały trudności. Jednak Dżek to bohater, który jest dobrym przykładem tego, że prawdziwy sukces to nie tylko zarobione pieniądze, ale też zdobyte zaufanie i przyjaźń.
Zadaj pytanie refleksyjne: *Które wartości są najważniejsze w Twoim życiu?*. Następnie poproś uczniów, aby wykonali zadanie 1 i 2 z karty pracy (załącznik nr 2).
Rozdaj karty z pytaniami testowymi. Poproś uczniów, aby odpowiedzieli na pytania indywidualnie. Omów poprawne odpowiedzi, podkreślając znaczenie w życiu refleksji nad wartościami. Podsumuj z uczniami lekcję pytaniem: *Czego dzisiaj w klasie doświadczaliście?*.
Na zakończenie wręcz każdemu uczniowi kartkę do domu (dla rodziców). Wyjaśnij, że może ona pomóc Wam porozmawiać o wartościach wyznawanych w Waszej rodzinie.
Podziękuj uczniom za udział w zajęciach, za dzielenie się swoimi doświadczeniami, za współpracę. Zachęć do wyrażenia wdzięczności za wspólne zajęcia poprzez gest kciuka w górę, wspólnie przybitej piątki, braw. A może macie w klasie inny zwyczaj zakończenia lekcji?

Poprawne odpowiedzi do pytań testowych: 1-b, 2-b, 3-b, 4-b, 5-b, 6-b, 7-b, 8-b, 9-a, 10-a.

Ministerstwo Finansów | Fundusz Edukacji Finansowej | Warszawski Instytut Bankowości

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

Załącznik nr 1. Pytania testowe

01. Co oznacza słowo „wartość" w kontekście wychowania?

a zasady życia w szkole
b ważne zasady życiowe
c specjalną metodę wychowania
d ulubioną rozrywkę

02. Kiedy podejmujemy decyzję finansową, towarzyszą nam

a tylko pieniądze.
b emocje i wartości.
c jedynie reguły matematyczne.
d zawsze opinie innych osób.

03. Która wartość wiąże się z dotrzymywaniem słowa?

a szczerość
b uczciwość
c tolerancja
d współczucie

04. Jeśli ktoś wybiera pomoc koledze zamiast zakupu gadżetu, kieruje się

a egoizmem.
b solidarnością.
c przypadkiem.
d obowiązkiem szkolnym.

05. „Wartości pokazują, kim jesteśmy" to przesłanie

a Harmina.
b Rosenberga.
c Koźmińskiej.
d Korczaka.

06. Gra na lekcji polegała na

a ocenianiu znajomych.
b rozwiązywaniu dylematów moralnych.
c rozgrywkach w karty.
d sprawdzaniu testu.

07. Wartości, którymi się kierujemy, wpływają

a tylko na robione przez nas zakupy.
b na nasze relacje z innymi i podejmowane przez nas decyzje.
c na charakter naszego pisma.
d na pogodę.

08. Wspólny „Katalog wartości klasy" służyć będzie

a ozdobieniu ściany.
b wyznaczeniu wspólnych zasad.
c sprawdzeniu ortografii.
d przygotowaniu do sprawdzianu.

09. Jeśli ktoś nie oddaje pożyczonych pieniędzy, dylemat moralny dotyczy wartości

a uczciwości i odpowiedzialności.
b zabawności.
c siły fizycznej.
d cierpliwości.

10. Refleksja nad wartościami pomaga

a lepiej podejmować decyzje.
b znać tylko ceny w sklepie.
c zapamiętywać słówka.
d szybciej liczyć.

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

Załącznik nr 2. Karta pracy

1. Refleksja

Wskaż „wartość, którą wybierasz jako drogowskaz" w swoim życiu i opisz w dwóch–trzech zdaniach sytuację, w której ją zastosujesz.

2. Zastosowanie

Jak myślisz, jak Twoja decyzja zapisana w zadaniu 1 wpłynie na Ciebie i innych? Opisz to w dwóch–trzech zdaniach.

Ministerstwo Finansów | Fundusz Edukacji Finansowej | Warszawski Instytut Bankowości

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

„Dlaczego nie mamy możliwie wcześniej nauczyć dziecka, czym jest pieniądz, wynagrodzenie za pracę, aby czuło wartość, złe i dobre strony posiadania?"

Janusz Korczak

Komplet scenariuszy jest częścią zestawu materiałów do nauczania zagadnień finansowych w klasach IV–VIII. W skład całego zestawu wchodzą:

- **poradnik dla uczniów** „Moja inteligencja finansowa",
- **przewodnik dla nauczycieli** „Rozwój kompetencji finansowych uczniów",
- **poradnik dla dyrektorów i rad rodziców** „Rozwój kompetencji finansowych uczniów",
- **słownik pojęć finansowych**,
- **komplety scenariuszy wraz z prezentacjami** do przedmiotów: język polski, matematyka, geografia, historia, wiedza o społeczeństwie, język angielski, lekcja biblioteczna, a także na zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego, zajęcia z wychowawcą i zebrania z rodzicami,
- **gry terenowe, studia przypadku i gra planszowa** „Galaktyczne finanse".

Edukacja finansowa to rozwijanie u uczniów wiedzy m.in. o pieniądzach, oszczędzaniu i podejmowaniu odpowiedzialnych decyzji. Scenariusze lekcji znajdujące się w zestawie pozwalają ją prowadzić na wielu przedmiotach – bez dodatkowych godzin i zmian w programie. Ich ogromną zaletą jest to, że są zgodne z podstawą programową.

Przygotowane materiały mają wspierać nauczycieli oraz pomagają w przystępny i praktyczny sposób wprowadzać temat finansów do codziennych spotkań z uczniami. Dzięki nim dzieci i młodzież zaczną poznawać wartość pracy i pieniędzy oraz będą uczyć się bezpiecznie poruszać się w świecie finansów i ekonomii już od najmłodszych lat.

Zestaw materiałów edukacyjnych powstał jako element realizacji założeń **Krajowej Strategii Edukacji Finansowej**. Materiały w wersji drukowanej trafiły do każdej szkoły podstawowej w Polsce. Wersja elektroniczna jest dostępna na stronie:

https://www.gov.pl/web/finanse/materialy-edukacyjne

KOMPLET SCENARIUSZY

DO NAUCZANIA ZAGADNIEŃ FINANSOWYCH W SZKOŁACH PODSTAWOWYCH

ZAJĘCIA Z WYCHOWAWCĄ

ISBN 978-83-979868-7-9

Ministerstwo Finansów

FUNDUSZ EDUKACJI FINANSOWEJ

WARSZAWSKI INSTYTUT BANKOWOŚCI

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.